

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ 5

Neler Öğreneceğiz?

1. Nezaket Kuralları
2. Selamlaşma Adabı
3. İletişim ve Konuşma Adabı
4. Sofra Adabı
5. Hz. Lokman'dan (a.s.) Öğütler
6. Bir Dua Tanıyorum: Tahiyat Duası ve Anlamı

**Sizce nazik ve
edepli biri olmak
nasıl davranmayı
gerektirir?**

1. Nezaket kuralları

- Müslümanlar Allah'a olan derin sevgi ve saygılarını pek çok şekilde gösterirler.
- Allah'a duyulan derin sevgi ve saygının bir göstergesi de toplumdaki adap kurallarına uymak; görgülü, saygın ve nezaket sahibi bir birey olmaktır.

3. ÜNİTE /ADAP VE NEZAKET

- **Adap** kelimesi **edep** kelimesinin çoğuludur.
- Edep; iyi ahlak, terbiyeli olmak ve güzel davranış demektir.
- İnsan ilişkilerini düzenleyen, kolaylaştıran ve güzelleştiren toplumsal kurallara **adap/edep kuralları** denir.
- İnsanın çevresindekilere karşı gösterdiği kibar, görgülü davranışlara ise **nezaket** denir.

"Hiçbir süs edep kadar güzel değildir."

3. ÜNİTE /ADAP VE NEZAKET

Birbirini seven ve saygı duyan, iyilikte yardımlaşıp kötülükten uzak duran bireylerden oluşan toplumları Yüce Allah da sever.

Herkes kendini değerli hisseder. Başkalarına sevgi ve saygı duyar.

Toplumsal kurallar konusunda bilinçleniriz. Toplumsal birlik ve bütünlüğümüz pekişir.

Nerede, nasıl davranılmamız gerektiğini biliriz.

Güzel tutum ve davranışlarımız gelişir, güçlenir.

EDEP VE NEZAKET KURALLARI SAYESİNDE

3. ÜNİTE /ADAP VE NEZAKET

- İslam dininde güzel ahlaklı olmak, terbiyeli ve edepli davranmak, nezaket kurallarına uymak çok önemlidir.
- Yüce Allah; edepli, terbiyeli, nazik ve saygılı insanları sever.

3. ÜNİTE /ADAP VE NEZAKET

- Ailede, okulda, sokakta, yolculukta ve birçok sosyal ortamda uyulması gereken nezaket kuralları vardır:
 - Biriyle karşılaşınca selamlaşmak
 - Hasta ziyaretini kısa tutmak
 - Güler yüzlü olmak
 - Yapılan bir iyiliğe karşı teşekkür etmek nezaket kurallarından bazılarıdır.

- Nezaket kurallarına uymak başkalarının hakkına saygı göstermektir:
 - İnsanları kıran davranışlardan uzak durmak
 - Ölçülü bir ses tonuyla konuşmak
 - Çevreyi rahatsız edecek şekilde gürültü yapmamak, insanları sevmenin ve onların haklarına duyulan saygının sonucudur.

3. ÜNİTE /ADAP VE NEZAKET

- Nezaket kurallarından biri de kişisel mahremiyete özen göstermektir.
- Mahremiyet, kişinin özel yaşamının gizliliğidir.
- Bir insanın özel hayatını araştırmak, kişisel bir bilgisini başkalarıyla paylaşmak doğru bir davranış değildir.

3. ÜNİTE /ADAP VE NEZAKET

- Arkadaşımızın bir eşyasını izin alarak kullanmak
- Bize söylenen bir sırrı korumak
- Sosyal medyada bir fotoğraf paylaşmadan önce o fotoğrafta yer alan kişilerden izin istemek kişisel mahremiyetin bir gereğidir.

3. ÜNİTE /ADAP VE NEZAKET

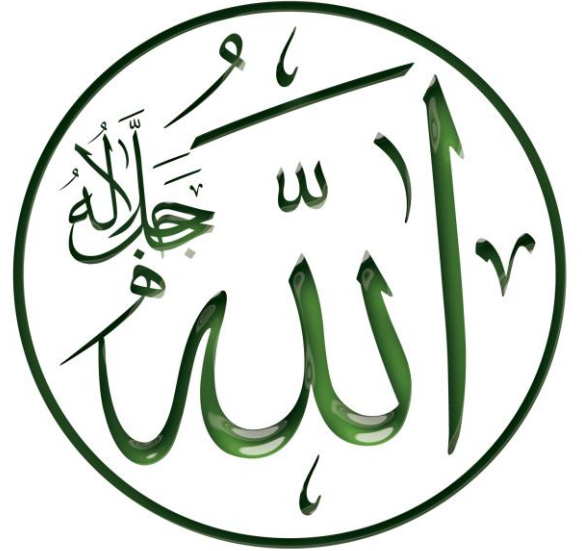
- Nezaket kuralları temelde sevgi ve saygıya dayanır:
 - Büyüklere, öğretmenlerimize saygı göstermek
 - Bulduğumuz ortamları temiz ve düzenli kullanmak
 - Ortak kullanılan eşyalara zarar vermemek
 - Arkadaşlarımızı incitecek söz ve davranışlardan kaçınmak
 - İzin alarak konuşmak yaşadığımız ortamı güzelleştiren nezaket kurallarıdır.

Rabbimiz buyuruyor ki:

•"... Birbirinizin kusurlarını ve mahremiyetlerini araştırmayın. Biriniz diğerinizi arkasından çekiştirmesin. Herhangi biriniz ölü kardeşinin etini yemekten hoşlanır mı? İşte bundan tiksindiniz! Allah'a karşı gelmekten sakının. Şüphesiz Allah tövbeyi çok kabul edendir, çok merhamet edendir."

(Hucurat suresi 12. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki:

"Müminlerin iman bakımından en mükemmeli, ahlak bakımından en güzel olanıdır."

(Ebû Dâvûd, Sünnet, 15.)

3. ÜNİTE /ADAP VE NEZAKET

**Sizce
selamlaşmak
niçin
güzeldir?**

2. Selamlaşma Adabı

- Selam; barış, esenlik, güven, kurtuluş gibi anlamlara gelir.
- Selamlaşma ise insanların birbirlerine söz veya işaretle esenlik dilemeleridir.
- Biriyle karşılaştığımızda iletişim kurmanın ilk yolu selamlaşmaktır.
- Selamlaştığımız kişiye sağlık, afiyet, esenlik diler, ona değer verdiğimizizi ve ona karşı iyi niyetli olduğumuzu gösteririz.

3. ÜNİTE /ADAP VE NEZAKET

- Selamlaşmak hem bir nezaket kuralı hem de İslam dinine göre toplumda yaygınlaştırılması istenen bir davranıştır.
- Dinimiz selamlaşma sayesinde insan ilişkilerinde sevgi ve güveni hâkim kılmayı istemektedir.

3. ÜNİTE /ADAP VE NEZAKET

- Toplumumuzda "merhaba, günaydın, hayırlı günler, iyi çalışmalar, Allah'a emanet olun" gibi selamlaşma ifadeleri kullanılmaktadır.
- Ancak ülkemizde insanlar genellikle "**Selamün aleyküm**" diyerek selamlaşırlar.
- Selam verilen kişi de "**Aleyküm selam**" diyerek selama karşılık verir.

3. ÜNİTE /ADAP VE NEZAKET

3. ÜNİTE /ADAP VE NEZAKET

Selamlaşma adabı dendiğinde selamlaşmanın nasıl yapılması gerektiğini açıklayan kurallar akla gelir:

önce selam verir.

3. ÜNİTE /ADAP VE NEZAKET

3. ÜNİTE /ADAP VE NEZAKET

- Eve girerken ve bir topluluktan ayrılırken selam vermeye özen göstermeliyiz.
- Bir yere girerken, geldiğimizi hissettirecek şekilde orada bulunanlara selam vermeliyiz.
- Selam vererek, selam verdiğimiz kimseleri önemseyeceğimizi ve onlara değer verdiğimizi göstermiş oluruz.

Rabbimiz buyuruyor ki:

- "Size bir selâm verildiği zaman, ondan daha güzeliyle veya aynı selâmla karşılık verin..."
(Nisa suresi, 86. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki:

•"İnsanların Yüce Allah katında en hayırlısı, önce selam verenlerdir."

(Ebû Dâvûd, Edep, 132-133.)

•"...Size, yaptığınız takdirde birbirinizi seveceğiniz bir iş göstereyim mi? Aranızda selamı yayın."

(Müslim, İmân, 93.)

**Sizce
sağlıklı bir
iletişimin
şartları
nelerdir?**

3. İletişim ve Konuşma Adabı

- İnsanlar arasındaki iletişimi sağlayan en temel yol konuşmadır.
- Konuşma insanların duygu ve düşüncelerini aktarmalarını, sevinç ve üzüntülerini paylaşmalarını sağlar.

3. ÜNİTE /ADAP VE NEZAKET

- Konuşurken kullandığımız ifadeleri, ses tonumuzu, hareketlerimizi doğru seçersek kendimizi daha iyi anlatabiliriz.
- İnsanları kırmadan, onlara değer verdiğimizizi hissettirerek konuştuğumuzda onlar üzerinde daha çok etkili oluruz.
- Çevremizle olan iletişimimizde konuşma üslubumuza ve konuşma adabına uygun davranmamız gerekir.

3. ÜNİTE /ADAP VE NEZAKET

*Düşünmeden,
sözümüzün nelere
neden olacağını
hesap etmeden
konuşmamalıyız.*

*Açık ve anlaşılır
konuşmalı, sözü
çok uzatmamalıyız.*

*Toplum içinde gizli
konuşmalar
yapmamalıyız.*

*Kötü söz ve kötü
ifadeler
kullanmamalıyız.*

*Konuşurken doğru
sözlü olmalı, yalandan
uzak durmalı,
dürüstlükten asla
vazgeçmemeliyiz.*

*Kırıcı ve incitici, alay
edici bir tarzda
konuşmamalıyız.*

3. ÜNİTE /ADAP VE NEZAKET

- Günümüzde internet ve sosyal medya, insanlar arası iletişimde oldukça önem kazanmıştır.
- İnternet ve sosyal medyanın bize sağladığı imkânları adap kurallarına uygun bir şekilde kullanmamız gerektiğini de unutmamalıyız.

3. ÜNİTE /ADAP VE NEZAKET

Sosyal medyada paylaştığımız bilgilerin doğruluğundan emin olmalı; mahremiyeti zedeleyecek nitelikte olmamasına dikkat etmeliyiz.

Kullandığımız ifadeleri doğru seçmeli, dil kurallarına uygun şekilde yazmalıyız.

Yalandan, kötü söz ve iftiradan sakınmalıyız. Kötü niyetli insanlara karşı dikkatli olmalıyız.

İnsanları incitecek davranışlardan uzak durmalıyız. Günlük hayatta uygun olmayan davranışlardan sosyal medyayı kullanırken de kaçınmalıyız.

Peygamberimiz buyuruyor ki:

•"Müslüman dilinden ve elinden diğer Müslümanların emin olduğu kimsedir."

(Müslim, İman, 65.; Buhârî, İmân, 4.)

•"Eğer bir yerde üç kişi iseniz, kalabalığa karışmadıkça ikiniz ötekini bırakarak gizli bir şey konuşmayın. Çünkü bu, onu üzer."

(Müslim, Selâm, 26, 27, 28.; İbn Mâce, Edeb, 50.)

Yemek yerken nelere dikkat etmeliyiz?

4. Sofra Adabı

- Yeme içme bütün canlıların temel ihtiyaçlarındandır.
- Yüce Allah her canlıya hayatını sürdürebilmesi için çeşitli rızıklar vermiştir.
- İnsanlar da hayatlarını sürdürebilmek için beslenmek zorundadır.
- Allah Müslümanlar için yeme içmeyle ilgili bazı kurallar koymuş ve bazı nezaket kurallarını da Hz. Muhammed (s.a.v.) aracılığıyla öğretmiştir.

3. ÜNİTE /ADAP VE NEZAKET

- Yemek yerken uyulması gereken nezaket kurallarına **sofra adabı** denir.
- Sofra adabına uygun bir şekilde hareket etmek Allah'ın verdiği nimetlere değer vermek ve O'na şükretmek demektir.
- Sofra adabına uymak hem sağlık açısından hem de nezaket kuralları açısından önemlidir.

3. ÜNİTE /ADAP VE NEZAKET

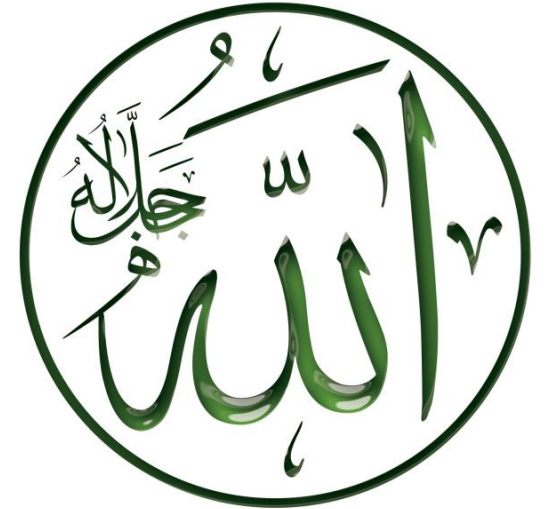
Rabbimiz buyuruyor ki:

•"Artık Allah'ın size helâl ve temiz olarak verdiği rızıklardan yiyin. Eğer yalnız O'na ibadet ediyorsanız, Allah'ın nimetine şükredin."

(Nahl suresi, 114. ayet.)

•"...Yiyin için fakat israf etmeyin..."

(A'raf suresi, 31. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki:

•"Evladım! Bismele çek, sağ elinle ve önünden ye."

(Müslim, Eşribe, 108.)

•"Kulun, yemeğini yedikten sonra veya içeceği şeyi içtikten sonra şükretmesi, Allah'ın hoşuna gider."

(Müslim, Zikir, 89.)

•"Elhamdülillahillezi et'amenâ ve sekânâ ve cealenâ min'el müslimîn." (Bizi yediren, bizi içiren ve bizi Müslüman kılan Allah'a hamdolsun)."

(Tirmizî, Deavât, 55.)

**Büyüklerinizden
aldığınız öğütler
nelerdir?**

5. Hz. Lokman'dan (a.s.) Öğütler

- Kur'an-ı Kerim'de geçmiş dönemlerde yaşanmış önemli olaylar, peygamberlerin hayatlarından kesitler anlatılır.
- Bu hayat hikâyelerine **kıssa** adı verilir.
- Kıssalar Müslümanların ders çıkarmaları için Kur'an'da yer almaktadır.
- İnsanlara örnek olması ve onlara doğru yolu göstermesi amacıyla Kur'an-ı Kerim'de anlatılan kişilerden birisi de Hz. Lokman'dır.

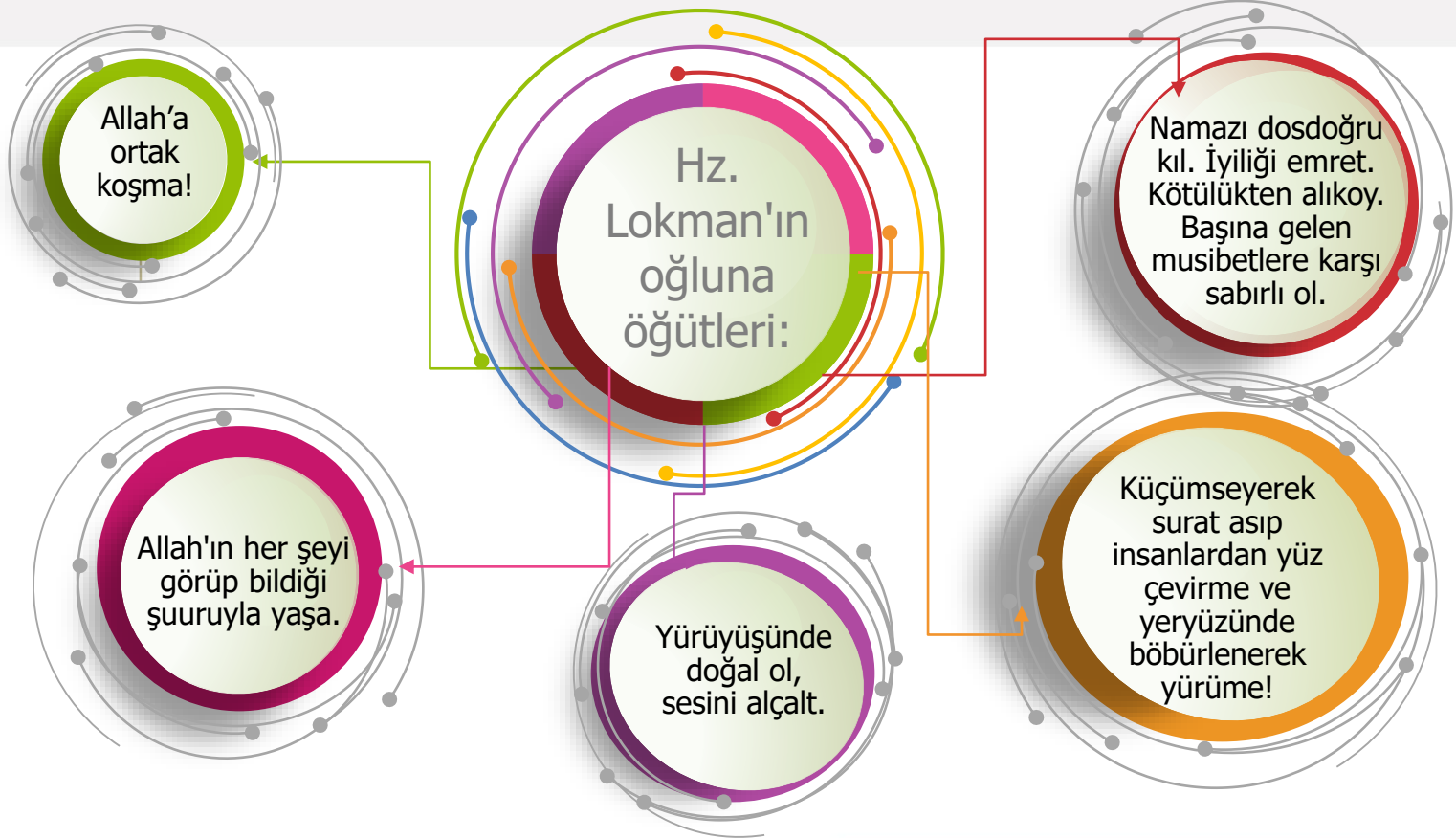

3. ÜNİTE /ADAP VE NEZAKET

- Kur'an-ı Kerim'de Hz. Lokman kendisine hikmet verilen salih bir kişi olarak tanıtılır.
- Hikmet, insanın Allah'ı gereği gibi bilmesi, iyiyi ve kötüyü birbirinden ayırarak yanlış davranışlardan uzak durması anlamlarına gelir.
- Kur'an-ı Kerim'de Hz. Lokman'ın oğluna verdiği öğütler anlatılır. Biz de bu öğütleri kendimize yapılmış gibi kabul eder ve hayatımıza tatbik ederiz.

3. ÜNİTE /ADAP VE NEZAKET

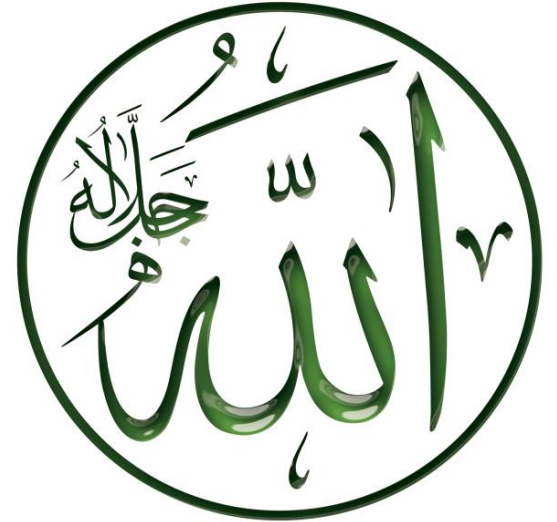
Rabbimiz buyuruyor ki:

•"İnsana, anne babasına iyi davranmasını emrettik. Annesi, onu her gün biraz daha güçsüz düşerek karnında taşımıştır. Onun süttten kesilmesi de iki yıl içinde olur. (İşte onun için) insana şöyle emrettik: "Bana ve anne babana şükret. Dönüş banadır."

(Lokmân suresi, 14. ayet.)

•"...Yavrucuğum! Allah'a ortak koşma! Çünkü ortak koşmak elbette büyük bir zulümdür..."

(Lokmân suresi, 13. ayet.)

Tahiyyat Duası hakkında neler biliyorsunuz?

6. Bir Dua Tanıyorum: Tahiyyat Duası ve Anlamı

Tahiyyat;
selam,
ikram, ihsan,
hürmet ve
ibadet gibi
anlamlara
gelir.

Tahiyyat duası namazlarda oturduğumuz zaman okunan bir duadır.

3. ÜNİTE /ADAP VE NEZAKET

- Tahiyat duasında Hz. Peygamber ile Yüce Allah arasındaki konuşma yer alır.
- Bu konuşmada Yüce Allah, Hz. Muhammed'e (s.a.v.) rahmet, bereket ve esenlik dilemektedir. Dua kelime-i şehadet ile son bulur.

- Müslümanlar Tahiyat duasıyla her gün beş vakit namazda selamlaşmanın önemini hatırlar.
- Tahiyat duasını okuyarak Allah'ı, O'nun salih kullarını ve bütün varlıkları selamlamış olurlar.

TAHİYYAT DUASI

التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ . السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ
وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ . السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ .
أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ . وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ .

Okunuşu:

•Ettahiyâtü lillâhi vessalavâtü ve't-tayyibât. Esselâmü aleyke eyyühennebiyyü ve rahmetullâhi ve berekâtuh. Esselâmu aleynâ ve alâ ibâdillâhi's-sâlihîn. Eşhedü en lâ ilâhe illallâh ve eşhedü enne Muhammeden abdühû ve resûlüh.

Anlamı:

•Selam, rahmet ve bütün güzellikler, iyilikler Allah içindir. Ey Peygamber! Allah'ın rahmeti, bereketi ve selamı senin üzerine olsun. Selam, bize ve Allah'ın iyi kullarının üzerine olsun. Tanıklık ederim ki Allah'tan başka ilah yoktur. Yine tanıklık ederim ki Muhammed O'nun kulu ve elçisidir.

Peygamberimiz buyuruyor ki:

•"Selam (esenlik veren), bizzat Allah'ın kendisidir. Onun için namazda oturduğunuz vakit Tahiyat'ı okuyun. Tahiyat'ın sonundaki 'Selam bize ve Allah'ın salih kullarına olsun' kısmını okuduğunuzda yerde ve gökte bulunan bütün varlıkları selamlamış olursunuz..."

(Ahmed b. Hanbel, I, 411.)

Ünitemizi Değerlendirelim

1. Görgü kuralları insana ve topluma neler sağlar? Açıklayınız.
2. En çok uyulması gereken nezaket kuralları neler olmalıdır?
3. Konuşma ve yemek adabıyla ilgili kurallar nelerdir? Açıklayınız.
4. Selamlaşma niçin çok önemlidir? Açıklayınız?
5. Hz. Lokman'ın oğluna verdiği öğütler nelerdir?

Cevaplayalım

1. Aşağıdakilerden hangisi nezaket ve edep kurallarına uymayan bir davranıştır?

- A)Yapılan bir iyiliğe teşekkür etmek
- B)Misafire karşı güler yüzlü davranmak
- C)Bir grup içinde iki kişi gizlice konuşmak
- D)Hasta ziyaretini kısa tutmak

2. I. Küçük olanın büyük olana selam vermesi
II. Bisiklet üzerinde gidenin yürüyene selam vermesi
III. Sayı bakımından çok olan topluluğun az olana selam vermesi

Yukarıdaki ifadelerden hangileri selamlaşma adabına uygundur?

- A)I-II-III
B)I-III
C)II-III
D)I-II

3. Hz. Âişe (r.a.) şöyle demiştir: “Hz. Peygamber’in herhangi bir konuyu anlatırken (tane tane konuşması sebebiyle) sözcüklerini saymak isteyen kimse sayabilirdi.” (Buhârî, Menâkıb, 23.)

Hz. Aişe (r.a.) verdiği bu bilgide neyi vurgulamaktadır?

- A) Hz. Muhammed (s.a.v.) güvenilirli.
- B) Hz. Muhammed (s.a.v.) açık ve net konuşurdu.
- C) Hz. Muhammed (s.a.v.) merhametliydi.
- D) Hz. Muhammed (s.a.v.) insanlara değer verirdi.

4. Aşağıdakilerden hangisi sofrada uygun değildir?

- A)Yemeğe besmele çekerek başlamak
- B)Yemeği ölçülü yemek
- C)Yemekten önce elleri yıkamak
- D)Gösterişli sofralar hazırlamak

5. Aşağıdakilerden hangisi Hz. Lokman'ın oğluna verdiği öğütlerden biri değildir?

- A)Allah'a ortak koşmamak
- B)Namazı dosdoğru kılmak
- C)Zorluklara karşı sabretmek
- D)İnsanlara karşı büyüklük taslamak

3. ÜNİTE /ADAP VE NEZAKET

**DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ**

Hazırlayanlar

Furkan ÖZÜDOĞRU,
Hatice Büşra PAKSOY

Redaksiyon

Suna AKKURT

Tasarım ve Düzenleme

Hanife KOYUTÜRK